

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

SAAMBINDER

Huisgodsdienst [p.4]

Gereformeerde Gemeente 's-Gravenhage

14/04/2016
jaargang 94

nr **29**

Na enkele jaren in gezelschap een preek te hebben gelezen, ontstaat er in 1922 in Den Haag een afdeling van de Gereformeerde Gemeente te Leiden. Op 2 maart 1923 wordt deze afdeling zelfstandig. Vanaf 10 december 1922 komt de gemeente in het kerkgebouw van de voormalige Vrije Kruisgemeente aan de Zuid-West-Buitensingel bijeen. In 1934 betreft

men de 'Bethlehemskerk' aan de Oude Boomgaardstraat. Nadat dit kerkgebouw in 1982 is gesloopt, verrijst er in 1986 op dezelfde plaats een nieuwe kerk. De 'Bethaniëkerk' heeft 300 zitplaatsen, ruim genoeg om vanaf 2000 ook de (doop)leden van Den Haag-Zuid een plaats te kunnen bieden. Momenteel is de gemeente vacant. Het aantal leden en doopleden bedraagt 154.

Jezus' opstandingsliefde

Liefde is niet te verklaren, alleen maar te bewonderen. Natuurlijke liefde is groot, maar de liefde van Christus gaat alles te boven. Die liefde vloeit voort uit het welbehagen Gods en krijgt gestalte in en door Christus. Zijn liefde is eenzijdig en dierbaar en wordt genoten door het wonder.

Jezus dan zeide tot hen: Kinderkens, hebt gij niet enige toespijs?

Johannes 21:5a

Ons teksthoofdstuk begint met een wonderlijke verwachting. Die verwachting ligt niet in de mens, maar in God. 'Na dezen openbaarde Jezus Zichzelf wederom.' Hij heeft Zichzelf verschillende keren geopenbaard als de opgestane Levensvorst. Hij openbaarde Zich iedere keer weer anders. Bij God zijn geen rekensommen, noch redeneringen. Bij elke openbaring wordt de mens er uitgezet om er ingezet te worden. Ons wordt benoemd waar en hoe die verschijning plaatsvindt. Het is vanwege de Goddelijke liefde. Die liefde kan niet geopenbaard worden zonder het borglijden van Christus.

Er is geen opstandingsliefde zonder het borglijden van Christus

Deze openbaring is gegrond op de verdienste van Christus en is door de toepassing van Christus. Hij is immers de Middelaar van verdienste én van toepassing. Als het ene er niet is, dan kan het andere er niet zijn. Hij verheerlijkt Zich dwars door de omstandigheden van de mens heen.

Er was een aantal discipelen bij elkaar gekomen. Wat de achterliggende reden ervan ook was, maar Petrus zei: 'Ik ga vissen.' De anderen gingen met hem mee, en dan staat er: 'En in dien nacht vingen zij niets.' Let op: 'Ik ga ...' en: 'In dien nacht vingen zij niets.' Ze gingen het water op met de bedoeling om vis te vangen. Ze hadden de omstandigheden mee. Ze verstonden de vissersmanskunst. Ze hadden een schip, ze hadden netten en zij hadden de tijd. Wat zou men anders verwachten dan een overvloed aan vis?

ds. G. Beens,
Kootwijkerbroek

Ongetwijfeld hebben ze daarop gerekend. 'En in dien nacht vingen zij niets.' Ze zullen alles in het werk hebben gesteld om vis te vangen, maar in die nacht vingen zij niets. Hun rekenen hield op, maar hun redeneren niet. Als er niet met de mond wordt gere-deneerd, dan is het wel met het hart. Met redeneren gaat de mens echter steeds verder van God af.

Ze moesten terug, zonder vis. Het is een afgang om als een afgekeurde visser terug te moeten naar de haven. Dat is een les, die wordt geleerd op de oefenschool van Gods genade. God zet een mens er tussen-uit. Diegenen gaan leren dat zij voor geen vis kunnen zorgen. Die eer houdt God aan Zichzelf.

Hij gaat in een pijnlijke weg leren dat Hij ons, mensen, niet nodig heeft. En als dat gebeurt, dan komt de mens wel openbaar in zijn bestaan. Een godsdienstig mens praat wel over die dingen, maar die beleeft er niets van. We kunnen het hebben over Gods eer, maar als God Zijn eer gaat bedoelen, dan zet Hij de mens er totaal buiten. Dan blijft er niets anders over dan een goddeloos adamskind. Dan ben ik het niet eens met Gods wegen. Dan kom ik met alles wat er is gebeurd, als een vijand openbaar. Dat zijn ontdekkende wegen in het leven van een levendgemaakte ziel. Die ontdekkende wegen blijven ook nodig in het leven van een geoefend kind des Heeren. Van welke kant moet het dan nog komen?

Wat is het toch nodig om steeds maar weer ontledigd te worden, om ontdaan te worden van alles wat van de mens is.

Daarom is het Paas-evangelie gegrond op het Kruisevangelie

Dan! Dit is de dag die de Heere gemaakt heeft. Een dag waarop genade zou gaan triomferen. De Goddelijke liefde werd geopenbaard aan afgekeurde vissers, want in de vroege morgen was Jezus er. 'Als het nu morgenstond geworden was.'

Na een lange nacht van zwoegen brak eindelijk de morgenstond aan. Christus komt altijd precies op tijd. Hij wist hoezeer ze bezig waren geweest. Hij heeft hun getob gezien. Hij zag dat ze iedere keer weer hun lege netten optrokken uit het water. En toen kwam Hij! Hij bracht mee wat Hij

In dit nummer

4 Huisgodsdienst [1]

10 Het leven van Alexander Comrie

20 Bekendmaking met de naam HEERE

- 2 Jezus' opstandingsliefde
- 3 Het geloof een vaste grond [15]
- 5 Commentaar: Steeds dichterbij
- 6 Het schrijfmis van Jójakim [2]
- 7 Even maar
- 8 De taal der bevinding [15]
- 9 Moslims aan de poort [3]
- 11 Boekennieuws
- 12 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 14 Kerkdiensten

Het geloof een vaste grond [15]

verdiend heeft. Hij bracht Zichzelf mee. Hij is de Inhoud van de Goddelijke liefde. Hij is het Voorwerp van de Goddelijke liefde. Hij is de Bezitter van alle beloften Gods. Alles wat Hij verwierf door Zijn ontzaglijke borglijden, gaat Hij nu wegschenken. Zijn liefde uit Zijn borglijden schenkt Hij in de weg van Zijn opstandingsliefde. Zie Hem daar staan; wat schittert Hij van de deugden Gods!

Let eens op Zijn liefdevolle aanspraak: 'Kinderkens...! Waarom dat verkleinwoord? Niet om hen te kleineren, maar opdat ze kleingemaakt zouden worden. Wat vernedert er meer dan de liefde? Tegen de liefde kan geen mens op. Maar daarmee legde Hij wel hun hart open. Wat werd daar wonderlijke zielszorg beoefend.

Aan die veroordeelde zielen werd hemels pastoraat verleend, en dat met het Paas-evangelie, want dat heeft haar grond in het Kruis-evangelie. Dat maakt deze woorden ook van zulk een rijke inhoud, want hierin liggen eeuwige diepten.

Een wonderlijke lokstem werd gehoord toen de nieuwe dag aanlichtte. 'Mijn duive, zijnde in de kloven der steenrots, in het verborgene ener steile plaats, toon Mij uw gedaante, doe Mij uw stem horen; want uw stem is zoet en uw gedaante is liefelijk' (Hooglied 2:14).

'Hebt gij niet enige toespijs?' Is er geen enkel visje? Is er dan helemaal niets waarin u zich kunt verheugen? U ging toch vissen, met de bedoeling om daarvan te leven? Om iets te eten te hebben? En hebt u nu helemaal niets?

Hoe wonderlijk weet Hij met mensen om te gaan. Hij openbaarde Zich aldus, om Zichzelf te verheerlijken aan hun ziel, gedachtig zijnde dat zij stof waren. Opdat ze zich zouden gaan verheugen in Zijn werk. Hij weet immers wat maaksel wij zijn. Hij openbaarde Zich aldus, opdat ze alles alleen van Hém zouden verwachten. Ik ben het! Ik ben van de Vader gegeven tot uw Deel. In Mij is alles te vinden wat u nodig hebt. Wat Ik verwierf, dat heb Ik voor u aangebracht. Daartoe sta Ik hier aan de oever. Om Mijzelf opnieuw aan u te openbaren. Opdat u zich weer zou verheugen in Mijn liefde. Hij leert de Zijnen langs een wonderlijke weg dat het bij de mens niet te vinden is. 'Want die Mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van den HEERE' (Spreuken 8:35).

"Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet."

Hebreeën 11:1

Het geloof bewijs van het ongeziene en verklaring van de wording der geziene dingen

Hoe kan het anders of de wereld van het materialisme zinkt weg in afgoderij, in de grofste afgoderij, die men in onze dagen in allerlei dwaze vormen rond zich ziet. Wilt ge bewijs, onomstotelijk bewijs, voor het ongeziene? De Apostel geeft het u in Hebreeën 11: Het geloof is een bewijs der zaken, die men niet ziet. Het geloof is een bewijs dat God is; en dat de ziel bestaat, die voor een eeuwigheid is geschapen; en dat er is een hemel en een hel, en wat ongeziene zaken er meer zijn. Met heilige ernst vraag ik voor dit betuigen van de apostel alle aandacht.

Zo menigeen wankelt. Zovelen onzer jongeren schokken door de botsing met de allerverschrikkelijkste miskenningen van het 'ongeziene'; zovelen onzer jonge dochteren worden mede gesleurd de wereld in. Het ongeloof wordt ingedrupt op school, in werkplaats en fabriek en kantoor; kortom in geheel de maatschappij. Wij hebben een dure roeping tegen dat van God en godsdienst aftrekkend ongeloof met kracht op te komen, een dure roeping voor ouders en alle andere opvoeders!

Wordt, zo heb ik mij meermalen afgevraagd, genoegzame aandacht aan dit vraagstuk verleend? Of is het wat kleins waarom het hier gaat? Of God is, de Enige en Waarachtige, in onderscheiding van alle afgoden, of dat Hij niet is? Of de mens alleen een tijdelijk bestaan heeft, dan wel of hij voor een eeuwigheid is geschapen? Zijn het kleine problemen, die betrekking hebben op hel en hemel? En zo neen, zo het zijn de machtigste aller vraagstukken, van groter gewicht dan alle aardse, dan nog eens vraag ik -of wij- vrijuit gaan? Wij leraren, door ons er niet mede in te laten? Wij onderwijzers, door er over heen te lopen? Wij zijn er op uit alles te ver-Christelijken. Doch waar blijft het geloof?

Rol op uw 'christelijke' zang-, voetbal-, cricket- en weet ik wat verenigingen meer. Ga maar heen met uw christelijke jongelingsverenigingen, als ge samenkomt om allerlei spitsvondigheden te behandelen in plaats van u in kinderlijke gehoorzaamheid te onderwerpen aan Gods Woord en bevestiging te zoeken der belijdenis. Pas op uw christelijke scholen! Geloven onze meesters? Geloven vele leraren van HBS en Gymnasium nog? Of heeft de Griekse mythologie evenveel waarde verkregen bij hen als Gods Woord? Ik heb meermalen jongens bij mij gehad, die op de Christelijke Hogere Burgerschool of op het Gymnasium aan het wankelen waren geraakt; die op hun vragen van de leraren geen antwoord, ik zeg niet: geen afdoend, neen in het gehéél geen antwoord ontvingen.

(wordt vervolgd)

ds. G.H. Kersten
Uit: "Meer dan overwinnaars"

Huisgodsdienst [1]

Een opdracht aan de kinderen kan zijn: Ga eens na waarom de psalmen die we met elkaar hebben gezongen, betrekking hebben op het bepreekte Schriftgedeelte.

In de serie "Sabbatsrust op zondag" stonden we – enige tijd geleden – onder meer stil bij de persoonlijke voorbereiding en nabetrachting op de erediensten. Daarnaast is er ook de gemeenschappelijke kant van deze voor- en nasmaak.

ds. W.A. Zondag,
Woerden

In menige preek wordt de vraag gesteld of er in de gezinnen wordt gesproken over het gelezen Woord en de gehoorde preek. We betreden hier het onderwerp van de huisgodsdienst, een onmisbaar element in het nakomen van de doopbelofte. Huisgodsdienst op de doordeweekse dagen, maar in het bijzonder op zondag. Matthew Henry vond, toen hij met het schrijven van zijn bijbelverklaringen begon, in zijn aantekeningen op het Oude Testament notities terug die hij reeds op vierjarige leeftijd maakte. Zijn vader, Philip Henry, las op gezette tijden (vooral na de maaltijden) uit Gods Woord en gaf er de nodige uitleg bij. Deze van zijn vader geleerde praktijk heeft hij later zelf voortgezet.

Hierin zien we bevestigd wat Salomo al mocht opschrijven: 'Leer den jongen de eerste beginselen naar den eis zijns wegs; als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken' (Spr. 22:6). Deze 'godzalige praktijk' heeft voor ons een rijke nalatenschap in de vorm van zijn uitgebreide Bijbelverklaringen opgeleverd. Menigeen heeft voor de beantwoording van een vraag 'even' Matthew Henry gepakt. Zo werd ook het leven van Wilhelmus à Brakel gestempeld door de huisgodsdienst

dienst in het gezin van vader Theodorus à Brakel. Laatstgenoemde roemt in zijn "Trappen van het geestelijke leven" (hoofdstuk 14) de grote voorrechten van de huisgodsdienst. Hij acht het een bekwaam middel om Gods Naam en de godzaligheid van kind tot kind voort te planten. Dergelijke oefeningen, schrijft hij, 'zullen niet vruchteloos wezen'. Want, zo gaat hij verder, God zal zulke huisgezinnen zo zegenen 'dat de kinderen als olijfplanten om de tafel staan (Ps. 128:3) en worden bomen der gerechtigheid en planten tot Gods prijs (Jes. 61:3). In een woord: zulke huisgezinnen zijn als kleine gemeenten, zoals Paulus van Nymfas zegt dat hij de gemeente in zijn huis groeten zou (Kol. 4:15)'. Het grote belang van de (zondagse) huisgodsdienst komt uitvoerig ter sprake in het (nog volop leverbare) boek "Plichten der ouders" van Jakobus Koelman. Zoals de kinderen op school en in de kerk catechisatieonderwijs krijgen, zo moet volgens hem ook thuis de Heidelbergse Catechismus in gezinsverband worden behandeld. Wat in de kerk wordt behandeld, moet thuis opnieuw ter sprake komen. Ouders moeten hun kinderen daarin nader onderwijzen. Daarnaast, zo schrijft Koelman, moeten de

Bijbelse geschiedenissen in de huiskamers worden verteld en moeten de kinderen inzicht krijgen in de kerkgeschiedenis met als hoogtepunten de bevrijding van de Spaanse Inquisitie en de 'overwinning' in 1618 op het Arminiaanse gedachtegoed. In het bijzonder wijst hij op het Martelarenboek.

Een gesprek over deze geschiedenissen kan de kinderen opwekken tot 'kloekmoedigheid, ijver en vertrouwen'. Ook mogen de kinderen ontdekken op welke wijze de Heere degenen bijstaat die op Hem leren steunen en voor Zijn Waarheid mogen spreken, strijden en lijden.

Opvallend is dat Koelman de ouders adviseert de kinderen te stimuleren om tijdens de kerkdiensten aantekeningen van de preek te maken. Dat is dus niet iets 'moderns', waaraan wij niet zouden moeten meedoen. Want zo heeft ook Maria Boter nauwkeurig de preken van Smijtegelt uitgeschreven met als resultaat dat ons een ware preken-schat is nagelaten.

De preken (met of zonder gemaakte aantekeningen) kunnen thuis met elkaar worden besproken. Ouders kunnen daarbij gespreksvragen opstellen en die met elkaar bespreken. Deze vragen, afgestemd op de leeftijd van de kinderen, kunnen betrekking hebben op het reproduceren van het gehoorde, maar kunnen ook (kleine) opdrachtes bevatten. Bijvoorbeeld naar aanleiding van een boetsalm als Psalm 51: Zoek nog eens drie boetsalmen op en ga na wie deze psalmen heeft geschreven. Een andere opdracht kan zijn: Ga eens na waarom de psalmen die we met elkaar hebben gezongen, betrekking hebben op het bepreekte Schriftgedeelte. Zing deze psalmen nog eens met elkaar als gezin. Verder kunnen Bijbelgedeelten worden gelezen die betrekking hebben op de preek. Is er bijvoorbeeld gepreekt over (de eigengerechtigheid van) de rijke jongeling, dan is het heel toepasselijk met elkaar Filippenzen 3 te lezen. Uiteraard mag een persoonlijke spits niet ontbreken. Als er gepreekt is over de Samaritaanse vrouw, mag aan elk lid van het gezin worden gevraagd of er geestelijke herkenning is. Ken je dat, die dorst naar de zonde en naar de wereld? En is er een andere dorst in je leven gekomen: de dorst naar de gerechtigheid van Christus? En ken je ook die ontmoeting met de Zaligmaker zoals Hij Zichzelf aan die vrouw openbaarde met de woorden: 'Ik ben het, Die met u spreek' (Joh. 4:26).

(wordt vervolgd)

Steeds dichterbij

Berichten over bloedige aanslagen met tientallen of honderden slachtoffers zijn in onze tijd helaas tamelijk gewoon. Zeker wanneer dat in landen als Irak of Turkije plaatsvindt. De aanslagen in Parijs vorig jaar kwamen al een stuk dichterbij. Eind maart ging het echter om ons buurland België. Bij twee aanslagen meer dan dertig doden.

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

Begrijpelijk dat de ontzetting groot was. Bij de aanslag in Parijs op de redactie van het satirische blad Charlie Hebdo kon men zich nog iets voorstellen van de ergernis en haat die dit blad bij strenge moslims had opgeroepen. In Brussel waren de aanslagen echter gericht tegen mensen die zich 'toevallig' in de vertrekhal of de metro bevonden. Onbekommerd waren ze de dag begonnen. En wat in Brussel gebeurde, zou gemakkelijk ook in Rotterdam of op Schiphol kunnen gebeuren. De overheid kan de beveiliging verscherpen en veel meer controles uitvoeren, maar de kwetsbaarheid van de gewone burger voor niets en niemand ontziende zelfmoordterroristen blijft groot.

Meer aandacht

Dat de aanslagen in Brussel ons veel meer raken en in de media veel uitgebreider aandacht krijgen dan aanslagen in Ankara of Lahore, waarbij meer slachtoffers vielen, is begrijpelijk. Niet omdat het leven van een West-Europeaan meer waard is dan dat van een Turk of een Pakistaan. Maar wat dichtbij is, raakt een mens meer

dan wat ver weg is. Dat kan ook haast niet anders. Dat is de natuurlijke gang der dingen.

Een sterfgeval in je familie of in je vriendenkring raakt je meer dan het overlijden van honderden en duizenden mensen elders ter wereld, die je nooit gekend hebt. Ook al hebben wij onze verantwoordelijkheid voor onze verre naasten, je primaire belangstelling, betrokkenheid en verantwoordelijkheid betreft toch de mensen en gebeurtenissen in je eigen omgeving. De aanslagen in Brussel hebben onmiskenbaar de relatie met de moslims verder verscherpt. Zij waren immers een onderdeel van de strijd van IS tegen de ongelovigen, vooral die in het decadente Westen. Een strijd waarvan het einde nog lang niet in zicht is.

Daarbij moeten we wel bedenken dat de meeste terroristen tegenwoordig moslims zijn, maar dat omgekeerd de meeste moslims geen terroristen zijn. Rond de jihadstrijders bevindt zich ongetwijfeld een brede kring van geloofsgenoten die met hen sympathiseren. Het grootste deel van de hier en elders wonende islamieten behoort daar echter niet toe.

Ontkerstening

Het ware te wensen dat al deze barbaarse terreuracties hen aan het denken zouden zetten over de aard van hun godsdienst. Hier en daar zijn er signalen van een grote ontvankelijkheid van moslims voor het christendom. Het is voor God niet moeilijker om een fanatieke moslim te bekeren dan iemand die onder de 'oude waarheid' is grootgebracht. We hebben allen hetzelfde nodig op reis naar de eeuwigheid.

Er is ook sprake van secularisatie van moslims, zij het lang niet zo sterk als onder degenen die eens het teken van de doop ontvingen. De ontkerstening van Nederland is veel en veel meer het gevolg van een massale kerkverlating, dan van de groei van het aantal moslims in ons land. De jongste cijfers uit het rapport 'God in Nederland' maken dat opnieuw duidelijk. De grote kerken zijn in een halve eeuw tijd dramatisch teruggelopen en veel kerkleden geloven nauwelijks nog ergens aan. Niettemin roept de toestroom van honderdduizenden Syriërs en andere moslimvluchtelingen naar West-Europa bedenkingen op. Ook al zouden zij hun leven lang dankbaar zijn dat ze zich hier mochten vestigen, hun kinderen zouden daar later weleens anders over kunnen denken. Bovendien is antisemitisme een in de moslimwereld breed voorkomend verschijnsel.

Veiligheidsgevoel

In ieder geval vormen de hier wonende moslims een risicogroep. Maar het zijn en blijven onze medemensen die we fatsoenlijk moeten bejegenen. We hebben er ook belang bij een verdere radicalisering van moslims te voorkomen. Een kleine maar vastberaden groep terroristen kan echter veel onheil aanrichten.

Het moslimterrorisme maakt een forse inbreuk op ons gevoel van veiligheid en zekerheid dat we tegenwoordig als normaal beschouwen. Het bepaalt ons bij de broosheid en vergankelijkheid van ons leven, waar ook de Bijbel herhaaldelijk op wijst. Jakobus spreekt over mensen die onbekommerd allerlei plannen bedenken om reizen te maken. Zij rekenen er op dat alles goed zal gaan en hun handel winstgevend zal zijn. In plaats dat ze zouden zeggen: 'Indien de Heere wil en wij leven zullen, zo zullen wij dit of dat doen.' 'Gij die niet weet wat morgen geschieden zal, want hoedag is uw leven? Want het is een damp, die voor een weinig tijds gezien wordt en daarna verdwijnt' (Jak. 4:13-15).

Het schrijfmes van Jójakim [2]

Vóór de uitvinding van de boekdrukkunst werden teksten met de hand overgeschreven.

In het voorgaande artikel kwamen de verschillen aan de orde tussen de Statenvertaling en moderne vertalingen van de Bijbel. We eindigden met de vraag wat de onderliggende oorzaak is van de vaak ingrijpende verschillen. Die vraag willen we nu aan de orde stellen.

ds. W. Silfhout,
Capelle aan den
IJssel

Samengevat kunnen we zeggen dat de oorzaak is dat er twee sterk van elkaar afwijkende Griekse teksttypen in omloop zijn. Zodoende heeft een beslissing van het vertaalteam om het ene dan wel het andere type als uitgangspunt te nemen zeer zwaarwegende consequenties voor het uiteindelijke resultaat. De twee verschillende Griekse teksttypen hebben niet dezelfde waarde. Er bestaan tussen die twee essentiële verschillen. We gaan daar nu nader op in.

Twee teksttypen

Het ene teksttype staat bekend als "Textus Receptus" en het andere als de "Kritische Tekst". De Textus Receptus heeft veel verwantschap met de Antiocheense, Byzantijnse of Meerderheidstekst. De Kritische Tekst is voornamelijk gebaseerd op de Alexandrijnse tekstfamilie (Egyptische of Minderheidstekst). Hoe komt het dat wij tegenwoordig twee Griekse tekstedities van het Nieuwe Testament hebben? Vóór de uitvinding van de boekdrukkunst werden teksten met de hand overgeschreven. Dit was het enige middel om geschriften te verspreiden. Op deze manier werd

het Nieuwe Testament door de eeuwen heen verspreid, zowel in allerlei vertalingen als in de originele Griekse grondtekst. Met de uitvinding van de boekdrukkunst moest het Griekse Nieuwe Testament eerst gezet worden om gedrukt te kunnen worden, zodat het zo goedkoop mogelijk kon worden doorgegeven. Vanaf de zestiende eeuw hebben verschillende deskundigen zich beziggehouden met het zoeken naar de beschikbare Griekse manuscripten van het Nieuwe Testament en lieten die tekst drukken.

Textus Receptus

Hoe kwam de Textus Receptus tot stand? De tekst van het Nieuwe Testament werd in 1514 voor de eerste keer gedrukt in een meertalige uitgave van kardinaal Francisco Jimenez de Cisneros. In diezelfde tijd publiceerde Desiderius Erasmus uit Rotterdam in 1516 ook een Grieks Nieuw Testament. Hij publiceerde daarna nog vier andere uitgaven. De Franse uitgever Robert Étienne of Stephanus, publiceerde zijn Griekse Nieuwe Testament in 1546 en daarna in 1549, 1550 en 1551. Hij maakte de indeling van de verzen, die tot op de huidi-

ge dag wordt gebruikt.

Theodorus Beza, de naaste medewerker van Calvijn, publiceerde negen uitgaven van het Griekse Nieuwe Testament van 1565 tot 1604. De gebroeders Elsevier in Nederland publiceerden hun edities van 1624 tot 1641. Deze uitgaven komen in zeer grote mate overeen met de uitgaven van Beza. In het voorwoord van de uitgave van 1633 schreven zij: 'U bezit dus de tekst die nu door allen ontvangen is. Wij hebben er geen veranderingen of wijzigingen in aangebracht'. Hiervan is de naam Textus Receptus (door allen ontvangen tekst) afgeleid.

Dat de Textus Receptus de eeuwen door de 'meerderheidstekst' werd genoemd, heeft te maken met het aantal manuscripten waarop deze tekst is gebaseerd. Een overweldigende meerderheid van tenminste 95% van de 5.686 manuscripten uit de gehele wereld bevat de Textus Receptus. Slechts 5% van de tot op de huidige dag overgeleverde en overlevende manuscripten verschilt van de Textus Receptus.

Kritische tekst

Deze tekst is voornamelijk gebaseerd op de beschikbaarheid in de negentiende eeuw van twee oude manuscripten, die afwaken van de ongeveer 5.000 tot dan toe bekende manuscripten. Twee Engelse Bijbelcritici, Brooke Foss Westcott en Fenton John Anthony Hort, verklaarden dat juist deze twee manuscripten de voorkeur verdienen boven alle andere Griekse manuscripten van het Nieuwe Testament. Hort noemde de Textus Receptus verachtelijk (Eng: vile). De Byzantijnse tekst (door hen de 'Syrische tekst' genoemd om zijn belang te bagatelliseren) bevatte, zoals zij dachten, 'samengeklapte lezingen', dat wil zeggen: combinaties van eerdere lezingen; en zij geloofden dat die voortkwamen uit een herziening in twee fasen, gemaakt in of vlak bij Antiochlë in de vierde eeuw. Hoewel ze toegaven, dat dit slechts een 'veronderstelling' was, brachten ze de visie naar voren, dat 'de toenemende diversiteit en verwarring van Griekse teksten leidden tot een gezaghebbende herziening te Antiochlë', en later 'tot een tweede gezaghebbende herziening'. Het hele proces werd, volgens hen, voltooid tegen 350 na Chr. Ze brachten zelfs de suggestie naar voren, dat Lucianus van Antiochlë (als martelaar gestorven in 312) mogelijk betrokken was geweest bij de eerdere herziening. Overtuigend bewijs voor hun stellingname is echter nooit gevonden.

(wordt vervolgd)

Belijdenisvragen vergeleken

Vragen van Voetius (o.a. gangbaar in de Gereformeerde Gemeenten en 'Bewaar het pand'-gemeenten binnen de Christelijk Gereformeerde Kerken):

1. Verklaart en erkent gij dat gij de leer van onze kerk, voor zover gij haar geleerd, gehoord en beleden hebt, houdt voor de zaligmakende leer, overeenkomstig met de Heilige Schrift?
2. Beloofd gij, door de genade van God, in de belijdenis van de zaligmakende leer volstandig te zullen blijven en in haar te zullen leven en sterven?
3. Beloofd gij dat gij overeenkomstig deze leer, trouw, eerlijk en onberispelijk steeds uw leven te zult inrichten en uw belijdenis met goede werken te zult versieren?
4. Beloofd gij dat gij u zult onderwerpen, en onderdanig zult zijn aan de opwekkingen, bestraffingen en kerkelijke tucht, wanneer het zou gebeuren (hetwelk God verhoede) dat gij u in leer of leven kwaamt te misgaan?

Tijdens het leven van Voetius waren er al wat kleine variaties in de verwoording van deze vier vragen, maar de kern komt op hetzelfde neer: het zich onderwerpen aan het gezag van de Schrift (vraag 1), blijkend in de opvattingen en geloofsbeleving (vraag 2) en de levensopenbaring (vraag 3), en aan de ambtelijke zorg en eventuele tuchttoefening (vraag 4). Een vermelding van de naam van de kerkgemeenschap ontbreekt. Al eeuwen worden deze vragen namelijk zo gesteld volgens de leer, dienst en tucht van de vaderlandse kerk.

In de Christelijk Gereformeerde Kerken worden over het algemeen deze vragen gesteld:

1. Geloofd gij dat de waarheid Gods die in het Oude en Nieuwe Testament geopenbaard en in de artikelen van het christelijk geloof beleden is en in de christelijke kerk alhier geleerd wordt, de waarachtige en volkomen leer der zaligheid is, en is het uw voornemen in de belijdenis daarvan door de genade Gods standvastig te blijven in leven en sterven?
2. Betuigt gij dat ge u vanwege uw zonden mishaagt, u voor God verootmoedigt, uw leven buiten uzelf in Jezus Christus zoekt, en begeert ge 's Heeren dood te verkondigen tot versterking van uw geloof?

3. Belijdt gij dat het u een hartelijke behoefte is, door de kracht van de Heilige Geest, God de Heere lief te hebben en Hem te dienen naar Zijn Woord, u als getrouw lid van de gemeente van Christus te openbaren, mede te arbeiden aan de opbouw van Zijn gemeente van Christus te openbaren, mede te arbeiden aan de opbouw van de gemeente van Christus, Zijn Naam te belijden in de wereld en u gewillig te onderwerpen aan het herderlijk opzicht en de tucht van de kerk?

Let u op de duidelijke veronderstelling dat de belijdeniscatechisant persoonlijk genade kent en als gevolg daarvan duidelijk belooft te zullen deelnemen aan het Heilig Avondmaal.

De vragen die o.a. gebruikt worden in de Gereformeerde Bondsgemeenten binnen de PKN:

1. Belijdt gij te geloven in God de Vader, de Almachtige, Schepper des hemels en der aarde, en in Jezus Christus Zijn eniggeboren Zoon, onze Heere, en in de Heilige Geest?
2. Aanvaardt gij de roeping om, als lidmaat van de gemeente die God Zich in Christus ten eeuwigen leven verkoren heeft door Zijn genade tegen de zonde en de duivel te strijden; uw Heiland te volgen in leven en sterven; Hem te belijden voor de mensen en met blijdschap te arbeiden in Zijn Koninkrijk?
3. Wilt gij in de gemeenschap van de algemene christelijke kerk, waarvan ook de Protestantse Kerk in Nederland een gestalte is, getrouw zijn onder de bediening van het Woord en van de sacramenten, volharden in het gebed en in het lezen van de Heilige Schrift, en naar de u geschonken gaven medewerken aan de opbouw van de gemeente van Christus?

Let hier op het totaal ontbreken van een vraag over de tucht, het stellige van o.a. 'uw Heiland' en de expliciete belijdenis dat de PKN 'een gestalte is van de gemeente die God zich in Christus ten eeuwigen leven heeft uitverkoren'.

Wat heeft ons deze vergelijking te zeggen?

v. A.

De taal der bevinding [15]

Christus een verborgen Persoon

Paulus schrijft in de brief aan de Galaten over de grote ommekeer in zijn leven. Immers, hij vervolgde en verwoestte de gemeente Gods. Hij was, zo zegt hij, 'overvloediglijk ijverig voor mijn vaderlijke inzetten'. Maar vervolgens schrijft hij dan dat het Gode behaagd heeft Zijn Zoon in hem te openbaren. Hij was tot dan toe altijd blind geweest voor de tweede Persoon van het Goddelijk Wezen. Voor Paulus was Christus een verborgen Persoon, totdat Hij aan hem verscheen.

ds. J. Schipper,
Leerdam

Van nature is de mens blind voor Christus. Wat is het noodzakelijk dat Hij door de Heilige Geest aan de ziel geopenbaard wordt. Voor het eerst, maar ook bij vernieuwing. Christus is verborgen, maar Hij openbaart Zich op Zijn tijd.

Bartiméüs

De blinde Bartiméüs heeft het mogen ervaren. Wat heeft die man geroepen om ontferming. Totdat Jezus stilstond en gebod dat men hem roepen zou. Hij stond toen vlak voor Jezus en nog zag hij Hem niet. Hij stond zo dicht bij zijn Redder en nog was hij niet gered. Bartiméüs riep ten slotte niet meer. Het werd ademloos stil. En toen nam Jezus het woord: 'Wat wilt gij, dat Ik u doen zal?'

Op welk moment vroeg Jezus dat? Toen de blinde aan een eind gekomen was met alles. Ziet u, zo werkt nu de Heere. Als ze er rijp voor gemaakt zijn door Hemzelf, gaat Hij

spreken. Hij maakt plaats voor Zijn eigen werk. En dan komt het antwoord van Bartiméüs: 'Rabboni, dat ik ziende mag worden'. Dus hij vraagt niet om een aalmoes, maar hij vraagt of hij ziende mag worden. Hij verlangt ogen om de Messias en Zijn werk te kunnen aanschouwen.

En dan volgt ten slotte het verlossende woord, namelijk wanneer gebleken is dat het Bartiméüs om Jezus alleen te doen is en hij er zelf tussenuit mag vallen: 'Ga heen, uw geloof heeft u behouden'. En terstond werd hij ziende, en volgde Jezus op de weg. Toen zag hij Hem en toen wist hij het: 'Eén ding weet ik, dat ik blind was, en nu zie'.

De sluier weggenomen

Christus is een verborgen Persoon. Dat is waar. Maar we mogen deze werkelijkheid nooit gebruiken als een soort doodoener, alsof de kennis van Christus niet echt noodzakelijk zou zijn. Immers, buiten Christus

is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf. Ook na ontvangen genade is Zijn openbaring steeds weer nodig. De sluier moest voor de ogen van Maria Magdalena weggenomen worden. En aan de Emmaüsgangers werd Jezus geopenbaard in de breking van het brood. Ook voor hen moest bij vernieuwing plaatsgemaakt worden voor de Gezegende des Vaders.

Het is waar, Christus is voor de natuurlijke mens zeer verborgen. Ook in de gangen van Gods Kerk kan Hij zo verborgen zijn. En toch is het Zijn liefste werk Zichzelf aan hen te openbaren die het leven niet meer in eigen hand kunnen houden.

Pergamum

In de brief aan Pergamum wordt gesproken over het Manna Dat verborgen is. Dat geldt al van eeuwigheid, want Christus is verborgen in Gods raad en welbehagen. Hij is ook verborgen in de schaduw van de oud-testamentische beloften. Maar ook tijdens de omwandeling van Christus op aarde bleef Hij de grote Verborgene. Was Hij nu de Zoon van God? Hij werd bespot en verguisd en bespuwd. Jesaja zei al: 'Als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte dat wij Hem zouden begeerd hebben' (Jesaja 53:2).

Verborgen was Hij ook aan het kruis van Golgotha. Was Hij nu het hemelse Manna? Door een ieder verlaten, zelfs van Zijn Vader. En ach, voor een ieder van ons is dit Manna geheel verborgen, hoe duidelijk Hij ook in Gods Woord wordt bekendgemaakt.

Tot mijn vreugde

In haar levensbeschrijving gaat Thona Butijn-Melis ook in op de verborgenheid en het gemis van Christus, toen ze bepaald werd bij de woorden: 'Die in Christus is, is een nieuw schepsel'. Ze schrijft: 'Wat werd ik toen ontdekt aan mijn gemis van Christus. Voorheen liep ik gebukt onder mijn Godsgemis door eigen schuld. Maar dat buiten Christus te zijn, wat werd ik daar werkzaam mee gemaakt en de vrucht daarvan was dat de Heere mij iets beloofd heeft (het is met veel eerbied dat ik dit hier neerschrijf) en wel dit: Doch Hij zal verschijnen tot ulieder vreugde (2 Kor. 5:17). Dat Woord heeft Hij waargemaakt. Daar werd ik altijd naar terug gebracht als Hij trapsgewijze Zich meer en meer in mijn ziel ging openbaren. En altijd tot mijn vreugde!'

Moslims aan de poort [3]

Wel gematigde moslims, geen gematigde islam

ds. C. Sonneveld,
Krabbendijke

Het is enkele dagen vóór Kerst 2015. Strijders van de terreurbeweging Al-Shabaab steken de grens tussen Somalië en Kenya over en vallen een bus met ruim 100 passagiers aan. Het jaar daarvoor werden bij zo'n aanval 28 christenen doodgeschoten. Ook ditmaal gaat het om de volgelingen van Christus.

Nu echter springen moslims voor hun medepassagiers in de bres. 'Kom maar op', zeggen zij. 'Wij zijn bereid samen met hen te sterven!' De aanvallers zijn verbouwereerd. 'We komen terug', roepen ze. Maar intussen blazen ze de aftocht.

Dode vlieg

Dit verhaal maakt duidelijk dat we niet alle moslims over één kam mogen scheren. Er is hopelijk een meerderheid die geweld afwijst. En toch, 'één dode vlieg doet de zalf van de apotheker stinken'. Anders gezegd: één enkele terrorist kan ontzaglijk veel kwaad doen.

Statistici zeggen dat moslims nooit de meerderheid zullen vormen in ons land. Ook bij hen worden de gezinnen kleiner. Akkoord. Maar ook een minderheid kan een land op z'n kop zetten. Stel dat slechts 1% van de Nederlandse moslims gewelddadig is, dan spreken we altijd nog over ruim 10.000 mensen!

Daar komt nog wat bij. Veel gematigde moslims lopen met een schuldgevoel over hun halfslachtige leven, een gevoel dat nog versterkt wordt door de 'echte' moslims. Zij spreken zich daarom vaak niet uit wanneer onschuldige mensen worden gedood. Erger nog: velen verlenen stilzwijgend steun aan de extremisten. Zij keuren geweld niet goed maar hebben er wel begrip voor. Bovendien kunnen gematigde moslims na verloop van tijd radicaliseren, vooral wanneer zij moeten kiezen tussen het democratische westen en hun eigen

'oemma' (geloofsgemeenschap). Het beginsel van groepssolidariteit is heel belangrijk binnen de islam, met name in Arabische culturen.

Verlamming

Ook al vormen extremisten een minderheid, hun acties werken vaak verlamvend. Aanslagen zaaien angst en paniek onder niet-moslims. Mensen laten zich intimideren en gaan zichzelf bij voorbaat censureren. Journalisten worden bang iets negatiefs over de islam te schrijven. Je weet immers maar nooit?

Zo is er een Amerikaanse atheïst, Phil Zuckerman, die het christelijk geloof scherp durft te bekritisieren. Als het gaat om de islam, houdt hij echter zijn mond. 'Ik heb drie kinderen', zegt hij. Veel te gevaarlijk dus. De angst voor represailles is in heel Amerika aanwezig.

Er wordt met twee maten gemeten. In 2015 weigerden twee islamitische bakkers een taart te maken voor de bruiloft van een homostel. De media en politici lieten dit voorval geruisloos passeren, terwijl een christelijke bakker voor hetzelfde 'vergriep' een megaboete kreeg.

Radicalisering van moslims

Het gevaar van radicalisering onder gematigde moslims is niet uit de lucht gegrepen. Het is een proces dat al jaren aan de gang is over heel de wereld. Radicale moslims beroepen zich op de sharia. Deze strikte wetgeving vormt, samen met de Koran en tradities over het leven van Mo-

ammed, de basis voor de islam. Steeds luider klinkt de roep om de sharia. Intussen hebben verschillende moslimlanden het islamitisch recht geheel of gedeeltelijk ingevoerd. Dat gaat haast nooit van harte. Maar de druk van de geestelijke leiders en het gewone volk is groot. Gematigde regeringen zijn vuurbang om als on-islamitisch te worden gebrandmerkt.

Islam zelf radicaal

Niet elke moslim is radicaal, de islam zelf is het wél. Zij is immers meer dan een religie; ze is ook een politieke ideologie. Mohammed was profeet, regeringsleider én generaal. In Mekka begon hij met zijn prediking tegen het veelgodendom, maar al gauw week hij uit naar Medina en vestigde daar een staat. Zonder een eigen staat kan de islam niet ten uitvoer worden gebracht.

Zijn alle moslims extreem? Nee, onder hen zijn vredelievende mensen. Zij zijn beter dan hun godsdienst. Helaas vertegenwoordigen zij niet de hoofdstroom. Iemand schreef: 'Er is inderdaad een grote groep gematigde moslims. Maar het enige gematigde aan hen is hun gematigde kennis van de islam of de matige manier waarop zij haar in praktijk brengen.'

Niet elke moslim is radicaal, de islam zelf is het wél.

De islam zelf laat geen veranderingen toe. Men wijkt niet af van de letterlijke uitleg van de Koran en laat de oude voorschriften niet los. Degenen die het in de moslimgemeenschap voor het zeggen hebben zijn de imams, de hardliners, degenen die een strikte toepassing van de sharia eisen. Culturele moslims zijn irrelevant voor het reilen en zeilen van de islam in Europa.

Gewelddadig

Helaas, geweld is een wezenlijk bestanddeel van de islam. Sommigen beweren dat de islam een prachtige godsdienst is die soms gekaapt wordt door enkele moslims die geen echte moslims zijn. Als dat waar was, hoe komt het dan dat 75% van alle christenvervolgung plaatsvindt in islamitische landen? Gewelddadige moslims kunnen zich beroepen op de Koran en het optreden van "de Profeet". De islam heeft zich dikwijls verspreid middels de jihad, de heilige oorlog. Kortom, er zijn wel gematigde moslims, maar er is geen gematigde islam.

Het leven van Alexander Comrie

Woubrugge was Comries enige standplaats.

Alexander Comrie (1706-1774) is een theoloog die onze Gereformeerde Gemeenten diepgaand heeft beïnvloed. Het is met name ds. G.H. Kersten geweest door wie deze invloed tot stand is gekomen. Hij heeft immers, zoals bekend, gezegd dat hij Comrie heeft ‘vermalen’.

ds. A. Moerkerken,
Capelle aan den
IJssel

Ds. J. Schipper, onze ambtsbroeder uit Leerdam, heeft op verzoek van uitgeverij De Banier een nieuwe uitgave over het leven en werk van de "Nederlandse Schot" uit Woubrugge het licht doen zien. Dat is een goede zaak. Het standaardwerk over Comrie, de dissertatie van dr. A.G. Honig, dateert alweer uit 1892, terwijl de biografie van J.H.R. Verboom in 1964 verscheen. Was de publicatie van Verboom vooral gericht op de biografische elementen van Comrie, ds. Schipper geeft in zijn Woord vooraf aan dat hij in zijn boek vooral op de geschriften van Comrie heeft willen ingaan. Nadat hij de summere gegevens over Comries jeugd en zijn overkomst naar Nederland heeft behandeld, bespreekt hij diens studietijd in Groningen. Daarna wordt de studieperiode in Leiden besproken, waar Comrie promoveerde in de wijsbegeerte op een filosofisch overwerp. Het proefschrift telde 17 bladzijden! Vervolgens kunnen we lezen hoe Comrie predikant is geworden in Woubrugge, zijn eerste en enige standplaats. In die

gemeente ging hij niet zoveel op bezoek, maar hij betoonde zich wél een herder – door zijn geschriften!

Na een korte bespreking van het karakter en de persoon van Comrie gaat ds. Schipper over tot de behandeling van de geschriften van de Schot. Eerst komt het ABC des geloofs aan de orde, vervolgens de Eigenschappen, de Leerredenen, de Heidelbergse Catechismus en het samen met ds. Nicolaus Holtius geschreven Examen van het Ontwerp van Tolerantie. Tenslotte wordt aandacht besteed aan de Brief en de Missive over de rechtvaardigmaking van de zondaar, aan de vertalingen van belangrijke theologische werken die Comrie tot stand bracht en aan zijn briefwisseling. Een overzicht van de laatste levensjaren van Comrie en een korte impressie van de waardering die de Schot ten deel is gevallen, sluit het boek af. Wat die waardering betreft, komen onder anderen ds. G.H. Kersten, ds. A. Vergunst, ds. F. Mallan, prof. dr. C. Graafland en ds. J.T. Doornenbal aan het woord. In het bijzonder aan de Eigenschappen des

geloofs besteedt broeder Schipper veel aandacht. De eerste preek legt het fundament van het geestelijk leven: het geloof is een genade die de ziel op het allernauwst met Christus verenigt. Zonder die vereniging kan er geen sprake van geestelijk leven zijn.

Bekend is met name ook de tweede preek, over de rechtvaardigmaking van de zondaar voor God. Aangrijpend is het altijd weer, te lezen hoe de rechtvaardigmaking een rechterlijke daad van God is, een gerichtshandeling, waarbij de Heere de zondaar voor Zijn vierschaar daagt. Maar ook andere facetten van het geestelijk leven krijgen in de Eigenschappen aandacht. Mij trof wat wij lezen op bladzijde 85: de beste christenen zijn zij die door vele beproevingen geestelijk geoefend zijn op de weg die God met hen gaat (...) Het zijn de 'ouden', die de hitte des daags en de koude des nachts hebben ondervonden. Pas bekeerde mensen of leraren worden soms in de hoogte gestoken, hoewel ze zich nog maar een paar jaar op de weg ten leven bevinden. De ouden in de genade, die zowel het zure als het zoet hebben meegemaakt, worden dan afgeschreven omdat zij het niet in alles met de nieuwelingen in de genade eens zijn. Zo kon Comrie in zijn preken heel praktische en nuchtere opmerkingen maken.

Het is een goede zaak dat onze broeder uit Leerdam op deze wijze aandacht heeft besteed aan Alexander Comrie. Persoonlijk heb ik in Comrie altijd zijn evenwichtigheid en zijn Bijbelse wijze van spreken en preken gewaardeerd. Het is met name zijn catechismusverklaring die van veel belang is. Het door Comrie – en niet alleen door hem! – gemaakte onderscheid tussen de habitus (hebbelijkheid) en actus (dadelijkheid) van het geloof, tussen het geloof als genadegift en het geloven als daad van de ziel, is verhelderend.

Nog een kleine opmerking. Ds. Schipper schrijft in zijn Woord vooraf dat hij een notenapparaat, een literatuuropgave en een personenregister heeft toegevoegd. Het personenregister heb ik echter niet kunnen vinden. Misschien iets voor een tweede druk?

Van harte willen we dit mooi uitgegeven boek bij onze lezers aanbevelen. Men krijgt in kort bestek een schat van informatie aangereikt en het boek laat zich gemakkelijk lezen.

"Alexander Comrie, zijn leven en werk", ds. J. Schipper; uitg. De Banier, Apeldoorn; ISBN 9789462782839; 162 blz.; € 15,95.

Boekennieuws

"De Ziekentroost", ds. C. van Ruitenburg; uitg. Bond van Vrouwenverenigingen Geref. Gemeenten; besteladres mev. M.A. Heikoop-Gorter, Nieuwsteeg 52, 4196 AM Tricht, tel. 0345-571926, email: lectuurfondsfonds@vrouwenbondgergem.nl; 64 blz.; € 4,25.

De Ziekentroost

Achter in onze Bijbels vinden we De Ziekentroost, een geschrift dat al enkele honderden jaren oud is, maar ook erg onbekend. Het is geschreven door Cornelis van Hille, geboren in 1540. In 1568 werd hij verbannen vanwege zijn ketterse denkbeelden. Hij studeerde onder andere in Genève. In 1577 keerde hij vanuit Engeland terug naar ons land waar hij in 1600 overleed.

In Engeland kwam hij in aanraking met een boekje van een Engelse schrijver. Deze had teksten bij elkaar gezocht die konden dienen als troost voor zijn geliefde vrouw, die op haar sterfbed lag. Dat boekje heeft als voorbeeld gediend voor het geschrift dat Van Hille heeft opgesteld.

De Ziekentroost, zoals hij het noemde, bleek in een behoefte te voorzien. Dat bracht Van Hille ertoe om een uitgebreide Ziekentroost te schrijven. Men heeft gezegd dat de Ziekentroost zoals wij die kennen daar een uittreksel van is.

Op een regio-avond in Puttershoek heeft ds. C. van Ruitenburg een referaat gehouden, waarin de Ziekentroost behandeld is. Op deze avond konden ook vragen gesteld worden. In deze brochure zijn de vragen met de antwoorden opgenomen.

Een paar indrukwekkende uitspraken wil ik noemen: 'Gelijk een druppel water is, vergeleken met het water van de zee, even weinig zijn onze jaren, vergeleken met de eeuwigheid' (blz. 5). Op bladzijde 30 wordt een uitspraak van Jezus Sirach aangehaald:

'Mijn kind, indien gij komt om den Heere te dienen, zo bereid uw ziel tot aanvechting'. Het zou goed zijn als we voor onszelf, in de huiselijke kring, of op de vereniging, de Ziekentroost eens doornemen. Veel dingen zijn veranderd in het persoonlijk en kerkelijk leven, maar het belangrijkste blijft hetzelfde zoals eeuwen geleden. We hebben een God nodig voor ons hart, een Borg voor onze schuld en een pas voor de hemel. De Heere kan alles gebruiken, ook het gebed.

Ook in het ambtelijk leven kunnen we de Ziekentroost gebruiken. Soms bij ziekenbezoek in het ziekenhuis om aan te geven dat er maar één volk gelukkig is. Het volk waarvan Psalm 146 zegt: 'Welgelukzalig is hij die de God Jakobs tot zijn Hulp heeft'. Ik hoop dat het verschijnen van dit boekje gezegend mag worden. We moeten bij het lezen van de Ziekentroost onszelf altijd de vraag stellen of wijzelf en de zieken die wij bezoeken iets van de inhoud verstaan.

ds. A.J. Gunst, Tholen

"Ik maak alle dingen nieuw", Samuël Rutherford, uitg. Brevier, Kampen, 2015; ISBN 9789491583681; 112 blz.; € 12,50.

Ik maak alle dingen nieuw

We kennen Rutherford vooral van zijn brieven. Daarin gaf hij aan zijn vrienden door wat hij zelf van Boven had mogen ontvangen, aan opbeuringen en bemoedigingen, terechtwijzingen en moeilijk te leren lessen. Dat deed hij ook in zijn preken. Vanuit zijn gevangenis in Aberdeen schrijft hij: 'Ik had slechts één vreugde buiten de hemel naast Christus mijn Heere en dat was Hem te preken'. Het boekje "Ik maak alle dingen nieuw" bevat drie opnieuw uit het Engels vertaalde preken van Rutherford. De preken gaan over Openbaring 19 en 21.

In de eerste preek, over "De bruiloft van het Lam" (Openb. 19:7-10) gaat het over de prangende vraag wie er genodigd worden tot de bruiloft. Het zijn zij die hun oude Adam vaarwel hebben gezegd, die hun vaders huis vergeten, hun alledaagse kleding afwerpen en een nieuw bruiloftskleed krijgen. 'Denk niet dat Christus en uw oude vodden - uw begeerlijkheden - samen kunnen gaan'.

Waarom mag de zondaar komen, met welk mandaat? 'Wilt u een mandaat hebben? Hier is het. Het mandaat van de bedelaar is het beste dat ik mij kan wensen. Dat mandaat is een kreupel been, een verminkte hand, een hongerige maag, een naakte rug; die zijn een goede reden en oorzaak voor Hem'.

Christus wil uitsluitend met een bedelaar trouwen of anders met niemand. 'Het is Zijn eer te trouwen met gevangenen en gebonde-

nen, met zieken die de Medicijnmeester nodig hebben, met verloren zondaren, armen, verminkten, kreupelen en blinden, bedelaars en bankroetiers van de wereld, de vermoeiden en belasten, de dorstigen en zij die geen geld hebben'.

Wie komen wil, dient bedelaar te zijn. En ook eens ongetrouwd, zegt Rutherford. Want wie reeds getrouwd is, krijgt op de bruiloft des Lams geen plaats: 'Zo lang de eerste man (de wet is onze eerste man) leeft, trouwt Christus niet (Rom. 7:1). Wanneer u en de wereld in een huwelijkscontract aan elkaar verbonden zijn, moet dat huwelijk eerst door echtscheiding ontbonden worden'.

De tweede preek gaat over "Christus de Overwinnaar" (Openb. 19:11-14). De derde is de bekende preek over "De doek van Christus": 'En God zal alle tranen van hun ogen afwissen' (Openb. 21:4-7).

J. van 't Hul, Lieren

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Bodegraven,
ds. W. Harinck te Moerkapelle;
te Puttershoek,
ds. B. Labee te Veenendaal;
te Rotterdam-IJsselmonde,
ds. P. Melis te Ermelo;
te Rotterdam-Zuidwijk en Sioux Center (VS),
ds. W. Harinck te Moerkapelle;
te Sunnyside (VS) en Zwijndrecht;
ds. E. Hakvoort te Norwich (Canada).

Bedankt:

voor Barneveld-Zuid,
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;
voor Kapelle-Biezellinge,
ds. B. Labee te Veenendaal;
voor Lelystad en Terneuzen,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer.

ENGELSTALIGE DIENST IN DORDRECHT

Zondag 17 april om 15.00 uur wordt er in de Julianakerk in Dordrecht, Mauritsweg 286, weer een Engelstalige kerkdienst georganiseerd voor bezoekende Hongaarse studenten aan het Wartburg College, waarin ds. H. Hofman hoopt voor te gaan. Eén van de nevendoelen van deze dienst is om Engelstaligen met het Evangelie in aanraking te brengen. Iedereen is van harte welkom om deze dienst bij te wonen. Weet u mensen in uw omgeving die u kunt uitnodigen voor deze Engelstalige dienst? Door samen met uw gast(en) deze dienst te bezoeken kan de drempel wat verlaagd worden. We hopen op een goede opkomst van zowel Nederlands- als Engelstaligen!
Evangelisatiecommissie
Geref. Gemeente Dordrecht

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2015

Pag. 326, **gemeente RIDDERKERK**.
M.i.v. 1 juni 2016 is scriba: J.L. Goudswaard,
Boutensstraat 52, 2985 CB Ridderkerk,
tel. (0180) 428226,
e-mail: scribagergemridderkerk@kliksafe.nl

VERSLAG VERGADERINGEN CLASSIS GOES 27 JANUARI EN 21 MAART 2016 IN SIONKERK TE GOES

Ds. Tuinier opent de vergadering op de

gebruikelijke wijze. O.a. de volgende zaken worden gememoreerd:

Jubilea:

- Ouderling D.M. Bijl van Krabbendijke 30 jaar ambtsdrager, 10 jaar diaken en 20 jaar ouderling.
- Ouderling A. Aarnoudse van Rilland-Bath was 30 jaar ambtsdrager, 3 jaar diaken en daarna 27 jaar ouderling.
- Ouderling H.J. Oostdijk van Yerseke was 25 jaar ouderling.
- Diaken A. Aarnoutse van 's-Gravenpolder was 25 jaar diaken.
- De heer L.A. Niewenhuijse van Kapelle was 40 jaar organist.

Stichting Kristal

Er is een brief binnengekomen van de Initiatiefgroep Stichting Kristal (Opvang van jongeren in Zeeland). Deze stichting zet zich in voor de ontwikkeling en ontplooiing van jongeren die als gevolg van psychosociale problematiek een veilige, reformatorische en gezonde leefomgeving nodig hebben. De brief is vooral bedoeld als kennisgeving van het initiatief. Een afgevaardigde vraagt of het de bedoeling is dat de doelgroep jongeren 7 keer 24 uur worden opgevangen. De heer E.W. Timmerman, die namens de initiatiefgroep aanwezig is, zegt dat dit inderdaad het geval is. Deels zal de opvang professioneel zijn. De kerkenraden zullen nog een aparte brief ontvangen.

Verslag Classicale Evangelisatie Commissie (CEC)

Van de CEC zijn de jaarstukken ontvangen. De preses spreekt zijn waardering uit voor het werk dat gebeuren mag in Merksem en roept allen op om onze betrokkenheid te laten blijken.

Hij geeft daarna het woord aan evangelist A. van Setten om iets over het werk te vertellen. Br. Van Setten mag in verwondering terugzien. In alle activiteiten is een zekere groei waar te nemen. Niet alleen in aantallen, maar ook in de vraag naar het Woord. Hij noemt enkele zaken.

Er wordt een oriëntatiecursus gehouden die door 16 tot 20 bezoekers wordt bijgewoond. Ook is er een groep die helemaal bij nul beginnen moet, misschien beter gezegd: bij min tien. Heel eenvoudig wordt er dan een begin

gemaakt met het lezen van de Bijbel. Er komt ook een R.K. priester. Zo zijn er meer mensen te noemen, die soms al langer contact hebben, maar waar het nu verdiept. Er is ook een groepje waar Kort Begrip wordt behandeld. Samen met de vrijwilligers mag er gezaaid worden. Een handvol zaad, maar het wordt gestrooid op Gods akker. En dat geeft hoop! Omdat er Eén is, Die Zelf als een tarwegraan in de akker gezaaid is. Van Setten wijst nog op de mogelijkheid dat hij voor gemeenten een toerustingsavond kan verzorgen, over b.v. eenvoudig Bijbelleszen of over moslims ontmoeten.

De preses dankt Van Setten hartelijk voor zijn toelichting en zegt hem dat de classis in broederlijke verbondenheid meeleeft met het werk in Merksem. Hij wenst hem van harte Gods nabijheid en zegen toe, persoonlijk maar ook in werk en in de noden van het gezin.

Verkiezing afgevaardigden P.S.

Als afgevaardigden voor de vergadering van de Particuliere Synode op D.V. donderdag 7 april 2016 worden gekozen de predikanten: S.W. Janse, C.J. Meeuse, C. Sonneveld en D.W. Tuinier. Als afgevaardigden voor ouderling worden gekozen: J.A. Bliet, S. Boogaard, L.J. Goud en P. van Vijven.

Verslagen kerkvisitatie

Een afgevaardigde vraagt naar de plaats van de catechismusprediking. In het verslag van een der gemeenten staat dat dit niet iedere zondag gebeurt. Hij betreurt dit, met name omdat we onlangs in 'De Saambinder' nog gewezen zijn op het belang van een grondig onderwijs in de leer der Godzaligheid, en dat de catechismusprediking daar zo belangrijk voor is. Verschillende afgevaardigden onderstrepen deze mening. De classis wekt dan ook alle gemeenten op om te zorgen dat de prediking van de Heidelbergse Catechismus haar plaats behoudt. De oude gewoonte, die nu voornamelijk nog in Zeeland voorkomt, om de hele Catechismus in één jaar door te preken, en de eerste zondag van het jaar te beginnen bij Zondag 1 is een goed uitgangspunt om de orde erin te houden.

Sluiting

Op verzoek van de preses sluit ds. Sonneveld de vergadering, waarna de vergadering is verdaagd tot 21 maart.

Voortgezette vergadering van de classis Goes 21 maart 2016 Opening

De preses, ds. D.W. Tuinier, opent de vergadering op de gebruikelijke wijze. Hierbij worden o.a. de volgende zaken gememoreerd:

Overleden:

Op 7 februari 2016 is overleden P. Boogaard, oud-ouderling van Kamperland, in de leeftijd van 75 jaar. Hij diende de gemeente van Kamperland van 2003-2015 als ouderling.

Op 11 februari 2016 is overleden M. Pekaar, in de leeftijd van 86 jaar, hij diende de gemeente van Goes van 1975-2005, eerst 3 jaar als diaken, daarna 27 jaar als ouderling.

Jubileum:

Diaken M. de Witte van Nisse mocht her-

denken dat hij 25 jaar geleden als diaken is bevestigd.

Aanwijzing roepende kerk

Als roepende kerk wordt Kapelle-Biezeling aangewezen. Datum van vergaderen: 19 september 2016 om 19.30 uur in de Sionkerk te Goes.

Sluiting

Op verzoek van de preses sluit ds. A.J. de Waard de vergadering met het laten zingen en gebed.

S. Boogaard, scriba

“

**ALS WIJ ZIEN DAT WIJ LIJDEN
MOETEN, IS HET HEEL
BEMOEDIGEND ALS WIJ ZIEN
DAT JEZUS ONS VOORGAAT.**

MATTHEW HENRY

Berichten

OPEN DAG OP EVANGELISATIEPOSTEN

Vooraankondiging: op zaterdag 8 oktober is het weer open dag op de evangelisatieposten. De verschillende posten bieden een gevarieerd programma, waardoor u een inkijkje krijgt in het reilen en zeilen van een evangelisatiepost. Het is inmiddels een traditie dat de tweede zaterdag van oktober hiervoor wordt uitgekozen. Door de vrijwilligers wordt veel werk verzet. Zij hopen dan ook op een goede opkomst. Wilt u met de planning van plaatselijke activiteiten zo mogelijk rekening houden met onze open dag? Nadere informatie met betrekking tot de programma's volgt later.

ZENDINGSMARKT TE MIDDELBURG

Zendingsmarkt op zaterdag 7 mei, van 9.00 tot 16.00 uur, Locatie: Ter Hoogkerk, Willem Teellinckstraat 3, Middelburg. De opbrengst is t.b.v. de ZGG. Zie voor meer informatie: www.zendingsmarkt.nl.

ZANGAVONDEN

Apeldoorn

Oranjezangavond op vrijdag 22 april, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Apeldoorn, Graaf van Lijndenlaan 9, m.m.v. gemengd koor Adoraïm uit Apeldoorn, jongerenkoor Sjaloom uit Rijssen, tienerkoor en kinderkoor uit Apeldoorn.

Ede

Bevrijdingszangavond m.m.v. Jaap en Peter Eilander op vrijdag 15 april, aanvang: 19.30 uur, in Petrakerk te Ede, Lunterseweg 25. Vertelling voor kinderen door Jan van

Reenen. Collecte voor aflossing kerkbouwschuld.

Genemuiden

Psalmzangavond op vrijdag 15 april, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente van Genemuiden, m.m.v. de gemengde koren God alleen de eer uit Terwolde, Cantate Domino uit Oudemirdum en Jeduthun te Genemuiden. Naast koorzang is er ook samenzang. Leiding: student Al-Chalabi. Collecte voor MAF Nederland.

Nunspeet

Oranjeconcert op zaterdag 23 april, aanvang: 19.30 uur, in de Hervormde dorpskerk te Nunspeet, m.m.v. mannenkoor Higgajon uit Harderwijk, kinderkoor Kinderklanken uit Nunspeet en verschillende instrumentalisten. Leiding: ds. A. Schot. Collecte t.b.v. deputaatschap voor Israël.

Opheusden

Psalmzangavond op woensdag 27 april in de kerk van de Geref. Gemeente in Opheusden, Reigerstraat 11. Organist Dirk Stuurbrink. Muzikale medewerking door kinderen en jongeren uit de gemeente. Meditatie door ds. G.M. de Leeuw. Aanvang 19.00 uur. Collecte voor aflossing schulddelging kerkbouw.

Zwolle

Koor- en samenzangavond op vrijdag 22 april, aanvang 19.30 uur, in de Boazkerk, Kromme Mijdrecht 1 te Zwolle, m.m.v. gemengd koor Adoraïm uit Ermelo en gemengd koor Bel Canto uit Zwolle. Spreker namens

stichting Gevangenzorg Nederland. Collecte voor deze stichting.

INFORMATIEAVOND PLEEGZORG IN VEENENDAAL

Op de Veluwe is bij een aantal samenwerkende gemeenten, waaronder Barneveld, Veenendaal, Ede, Rhenen en Scherpenzeel, een grote vraag naar reformatische pleeggezinnen.

SGJ Pleegzorg, sinds 1 januari jl. onderdeel van jeugdhulpinstelling Timon, zoekt nieuwe pleeggezinnen op de Veluwe. Timon sluit met SGJ Pleegzorg nauw aan bij de normen, waarden en achterliggende (geloofs)overtuiging van het biologische gezin.

Is er ruimte in uw gezin en wilt u iets betekenen voor kinderen die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen? Wilt u aansluiten bij de geloofsopvoeding van de ouders en de dagelijkse zorg en opvoeding van pleegkind(eren) op u nemen? Wilt u werken aan rust en herstel met de kinderen en ouders? Meld u dan aan voor de informatieavond die SGJ Pleegzorg i.s.m. diverse reformatische kerken op de Veluwe organiseert.

Aanmelden en informatie:

- 18 april, aanvang 20.00 uur
- Adventkerk, Vijftien Morgen 51, Veenendaal.
- Aanmelden via: sgjpleegzorg@timon.nl o.v.v. 'informatieavond pleegzorg 18 april'
- Meer informatie over pleegzorg kunt u vinden onder 'vrijwilligers' op www.timon.nl

REGIO-AVOND VAN EEN HANDREIKING

De reformatische vereniging voor familieleden van psychisch zieken "een handreiking", regio Noord houdt op donderdag 21 april in de Willem de Zwijgerschool, Bergerslag 22 te Staphorst een regioavond, waarop het thema "Hoe kunnen gemeenteleden iets betekenen voor onze naaste met psychische

klachten" centraal zal staan. Aanvang: 20.00 uur. Zie voor informatie: tel. 0529-484484, of eenhandreikingnoord@outlook.com

STADSWANDELING/RONDVAART DOOR ENKHUIZEN

Heeft u interesse in een wandel- en/of vaartocht door onze historische stad Enkhuzen o.l.v. een gids? Meld u dan snel aan voor deelname op zaterdag 30 april of zaterdag

14 mei. Dit kunt u doen door te mailen naar stadswandelingsenkhuzen@gmail.com of telefonisch contact op te nemen met Marit Bos (06) 13 49 71 07. U kunt zich voor deelname opgeven voor een combinatie van stadswandeling en rondvaart, maar ook voor één van beide onderdelen. De stadswandeling begint om 13.30 uur en de rondvaart om 15.00 uur. Vertrekpunt: kerkgebouw, Klopperstraat 12. Aan het eind van de activiteit zal onze

gids met de pet rondgaan voor een vrijwillige bijdrage t.b.v. ons recent aangekochte kerkgebouw.

STADSWANDELING IN DORDRECHT

Het juiste mobiele telefoonnr. van dhr. J.J. Rietveld, bij wie o.a. inlichtingen te verkrijgen zijn voor deelname aan de in De Saambinder van 31 maart jl. aangekondigde stadswandeling in Dordrecht op 23 april, is: 06-29113626.

Kerkdiensten

ZONDAG 17 APRIL 2016

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.30 uur ds. J. van Rijswijk; Alblasserdam 9.30 uur ds. M. Golverdingen en 16.30 uur (H.D.) ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 15.30 uur (H.D.) ds. G. van Manen; Barendrecht 10.00 uur ds. J. Mijnders; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. A. Vermeij; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur ds. J.W. Verweij; Bodegraven 10.00 uur ds. H. Paul en 19.00 uur ds. J.S. van der Net; Borssele 14.00 uur ds. A.J. de Waard; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 15.00 uur ds. W.J. Karels; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 19.00 uur stud. M.T. Al-Chalabi; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 19.00 uur ds. G. Clements; Dinteloord 18.30 uur ds. M. Golverdingen; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 18.30 uur stud. M.H. Schot; Dordrecht 10.00 en 15.00 (Engelstalige dienst) en 17.30 uur ds. H. Hofman; Ede 15.00 uur ds. F. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuzen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. J. van Laar; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 15.00 uur (H.D.) ds. M. Joosse; 's-Gravenhage 19.00 uur ds. W. Harinck; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S.W. Jansse; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Hardinxveld-Giessendam 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Herkingen 18.00 uur ds. C. Harinck; Hilversum 16.00 uur ds. W. Visscher; Hoedekenskerke 16.00 uur ds. R. Kattenberg;

Hoogvliet 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. H. Brons; Houten 10.00 en 16.00 uur ds. J.S. van der Net; Kamperland 14.30 uur ds. S.W. Jansse; Kapelle-Biezeling 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Katwijk aan Zee 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Leerdam 15.00 uur ds. A. Verschuure; Leiderdorp 16.30 uur ds. P. Mulder; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 19.30 uur ds. J.B. Zippro; Meeuwen 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. E. Bakker; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Melissant 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Middelharnis 14.30 uur ds. G. Pater; Mijdrecht 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Naaldwijk 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. B. Labee; Nieuwerkerk 15.00 uur ds. K. Boeder; Nieuwe-Tonge 10.00 en 15.30 uur stud. W. Mouw; Nijkerk 9.30 en 19.00 uur ds. G. Beens; Nisse 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 18.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Oosterland 10.00 (H.A.) en 14.30 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Oostkapelle 9.30 en 16.00 uur ds. J. Driessen; Oostvoorne 10.00 en 18.00 uur stud. J.B. Huisman; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. M. Joosse; Oude-Tonge 10.00 en 15.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Poederloij 19.00 uur ds. L. Blok; Poortugaal 18.00 uur ds. H. Brons; Puttershoek 10.00 uur (H.A.) ds. B. van der Heiden en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. C. Harinck en 15.30 uur (H.D.) ds. W.A. Zondag; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Rotterdam-Alexanderpolder

19.00 uur ds. L. Terlouw; Rotterdam-Centrum 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. W. Silfhout; Rotterdam-IJsselmonde 19.00 uur (openb. bel.) ds. W. Silfhout; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Scherpenisse 9.30 uur ds. A.J. Gunst en 18.30 uur stud. W. Mouw; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. W. Harinck; Sint Philipsland 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huisser; Soest 18.30 uur ds. A. Schot; Spijkenisse 15.30 uur stud. J.B. Huisman; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur stud. M.H. Schot; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Urk 10.00 en 17.00 uur stud. J. de Kok; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer en 18.30 uur ds. S. Maljaars; Westzaan 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Wierden 18.30 uur ds. G. Bredeweg; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. J.J. van Eckeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Zwolle 9.30 en 15.00 uur ds. G. Bredeweg.

DINSDAG 19 APRIL 2016

Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Borssele 19.30 uur ds. H. Hofman; Brakel 19.30 uur ds. G. Beens; Meeuwen 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Middelburg-Zuid 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Oosterland 19.30 uur ds. J. van Belzen; Poortugaal 19.30 uur ds. A. Schot; Soest 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. K. Boeder.

WOENSDAG 20 APRIL 2016

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Amsterdam 19.30 uur ds. W. Silfhout; Boskoop 19.30 uur (bidstond PS Noord-West) ds. G. Heijkamp; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur (Evangelii-

satiedienst) ds. B. Labee; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Doetinchem 19.30 uur ds. J. van Laar; Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen; Goudswaard 19.30 uur ds. P. Melis; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Herkingen 19.30 uur ds. M. Joosse; Hilversum 19.45 uur ds. C. van Ruitenburg; Kortgene 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Krui-ningen 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Opheusden 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oudemirdum 19.30 uur ds. C. Hogchem; Poederoijen 19.30 uur ds. A. Schreuder; Rhenen 19.30 uur ds. F. Mulder; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. S.W. Janse; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. G. Beens; Scherpenisse 19.30 uur ds. E. Bakker.

DONDERDAG 21 APRIL 2016

Barendrecht 19.30 uur (GBS-dienst) ds. A.T. Huijser; Bodegraven 19.30 uur ds. S. Maljaars; Dinteloord 19.30 uur ds. S.W. Janse; Drachten 19.30 uur ds. A. Verschuure; Kootwijkerbroek 14.00 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; Krabbendijke 19.30 uur (tijdrede) ds. M. Mondria; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. C. van Ruitenburg; Naaldwijk 19.45 uur stud. E.J. Boudewijn; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. G.M. de Leeuw; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Nunspeet 18.30 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; Ouddorp 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Westkapelle 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Zwijndrecht 19.30 uur ds. G. van Manen; Zwolle 19.30 uur ds. B. van der Heiden.

VRIJDAG 22 APRIL 2016

Hoedekenskerke 14.30 uur (huw.bev.) ds. S.W. Janse; Kootwijkerbroek 14.30 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; Lisse 14.00 uur (huw.bev.) ds. G.J.N. Moens; Veenendaal 13.00 uur (huw.bev.) ds. B. Labee.

ZATERDAG 23 APRIL 2016

Urk 19.30 uur ds. M. Mondria.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 17 APRIL 2016

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alk-maar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Am-sterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 (Bijbeluur) en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur ds. C. Sonneveld; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

Vakantie Oostenrijk

Te huur: luxe chalet en appartementen, 2-9 pers., in omg. Saalbach-Hinterglemm / Zell am See.
Info: 0180-322181 / 06-51166845.

V.a. 1 mei komt er weer een 1-pers. huisje vrij. Kijk op:

www.rijnwaard-waardenburg.nl
of bel voor info 06-53933283.

TWENTE, te huur vanaf 01-07-2016: **vakantiewoning** in het buitengebied tussen Rijssen en Enter, voor ca. 6 pers., v.a.g.v. Tel. 0547-381935.

T.h.: zeer ruime, complete en nette 6-pers. st.caravan aan open (vis-, vaar-)water in **FRIESLAND**. Incl. gebr. m.boot. Meivak. wk 17/18/19 + wk 28. Tel. 06-48361098.

Flexibele, betaalde oppas gezocht

voor 5-10 uur per week voor baby van 8 mnd. **Omg. Werkendam**.
Tel. 06-83905075.

LETHBRIDGE, CANADA

Gaat u op vakantie naar Alberta?

Verblijf dan in één van onze gezellige cottages! Ernst en Louise Sluijmers, 00-1-403-329-8181 / www.elbas.com

De 9e kerkhistorische reis van de Vrienden van Heidelberg 2016

“Het geloof van Maarten Luther”

*Deelnemers aan onze reizen waarderen de inhoud met een 9.
Heel goed, want dat is de hoofdzak!*

Wegens de 500-jarige herdenking der Reformatie in 2017 zijn plaatsen rond Wittenberg druk bezet. Gelukkig hebben onze oosterburen in week 43 van dit jaar alles al op orde. Om meer zicht te krijgen op de betekenis van Luther bezoeken we ook plaatsen als Torgau, Schmalkalden en Lützen.

Met onze vertrouwde chauffeurs en reisleiding belooft het een mooie reis te worden. “De Oude Duikenburg” te Echteld zal zowel vertrek als aankomst verzorgen. Daar zullen we D.V. 10 december ook onze reünie houden met een afsluitende presentatie over Luther door Johan Kieviet uit Sommelsdijk.

Graag tijdig opgeven i.v.m. verwachte belangstelling. Prijs € 595,-.
Informatie en opgave bij M. Timmermans, Maasdijk 347, 4264 AN Veen.
Tel. 0416-691788. E-mail: m.timmermans2@kliksafe.nl

Kraamzorg

In verwachting?

Clënten waarderen ons met een 9.4

Onze kraamverzorgenden:

- ✓ verlenen vroegtijdige assistentie bij de bevalling thuis of in het ziekenhuis
- ✓ geven professionele begeleiding bij de borstvoeding
- ✓ delen kennis met de moeder over de verzorging van de baby
- ✓ zijn alert op medische complicaties bij moeder en baby
- ✓ dragen zorg voor de hygiëne en de huishouding
- ✓ zorgen voor het hele gezin
- ✓ zijn geschoold om zorg te geven na een keizersnede
- ✓ werken vanuit een reformatorische levensovertuiging

Voldoet dit aan je verwachting?
Schrijf je dan in op www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

**Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl**

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Christelijk onderwijs voor Daiyu?

De kerk in China groeit. De Hudson Taylor Stichting ondersteunt met:

- Onderwijs
- Lectuur
- Toerusting
- Diaconaat

www.hudsonstaylor.nl

Help mee. Steun ons!
NL56 RABO 0347 3760 29

Wegens omstandigheden **te koop: mooie caravan in Nunspeet, op de Hofstee.** Met wasmachine, droger, afwasmachine en inboedel. Ziet er netjes uit, recent opgeknapt. Vraagprijs: € 15.000,-
Tel. 0180-413938 / 06-52381131.

HARKES
Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

Bakkeveen/Friesland - Ommen - Hardenberg - Rheeze - Ameland - Terschelling t.h. chalets / stacars - extra afgeprijsd. Bel 0512-516096 of kijk op www.vdsluisvakanties.nl

Te huur gevraagd: jong gezin met twee kinderen (1,5 en 4 jaar) zoekt tijdelijke woonruimte voor een jaar. Vanaf juni 2016. **Veenendaal** e.o. Tel. 06-22946733.

Te koop in Berkenwoude: onze fijne hoekwoning met garage, tegenover kerk Ger. Gem en bij school.
€ 215.000.= Inl.: 0182-362824.

Trouwplannen?

Voor de juiste bruidsreportage naar de vernieuwde website van **www.kleppefotografie.nl** en zie onze actie op onze bruidsreportages.

TE HUUR IN DEN HAAG

Goed verzorgd appartement. Zuiderparklaan 79, eerste etage, portiekwoning, middelste verdieping. Geschikt voor 1 a 2 personen.

woning	6.90 breed
	9.70 diep = 67m ²
woonkamer	6.10 x 3.48m
1 slaapkamer	2.75 x 3.00m
2 slaapkamers	1.90 x 3.00m
keuken	1.75 x 3.34m
douche/wc	2.15 x 0.82m

Zonnig balkon op zuidwestzijde. Verwarming gashaard in woonkamer. Bel 06 505 93 063 voor meer informatie.

Vernieuwen! Maar hoe?

BM Empowerment

Jannette Baaij-Melis

Uw partner voor coaching, training, projectmanagement en interim leiderschap in (onderwijs)organisaties.

(06)214 79 212

info@bm-empowerment.nl

www.bm-empowerment.nl

Casa Familia Salland, voor een vakantie in eigen sfeer. **Door de grote belangstelling hebben we een extra seniorenweek ingelast in de maand mei (20-27).** Ook midweek mogelijk. Kijk voor info op de site of bel Vakanz: 0341-264887.

Begravenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

H. de Jongh
D.D.E. Melieste
M.K. Ligthart
A.J. van Lieburg

Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 11 54

Waardenburg
0418 - 65 20 39

Werkendam
0183 - 70 10 17

Dordrecht e.o.
078 - 641 27 40

Nieuw-Lekkerland
0184 - 68 38 38

www.begravenisondernemingdejongh.nl

Series compleet! SPAAR ALLE DELEN

SCHIPPERSERIE

W. Schippers

DI. 47 Herinneringen,

€ 13,95

(ab. € 9,95)

€ 8,95 bij 10 dl. of meer

BUNYANSERIE

DI. 4 Het leven en sterven van meneer Kwaad, naverteld door M.J. Ruissen

Intekenprijs tot eind april:

€ 15,-

(daarna € 18,50)

Voorom teleurstelling en bestel alvast:

DAGELIJKS ONDERWIJS,

Dagboek bij de Bijbel met uitleg en Kanttekeningenbijbel

Intekenprijs **€ 17,50** (per 1 juni € 19,95)

Boekhandel
'de Ramshoorn'

Mail uw bestelling naar:

info@ramshoorn.nl

Lange Vorststr. 21 Goes, Tel. 0113-221909

- Nette **hulp** bij het **huishouden** voor vader?
- Beter omgaan met uw zoon met **autisme**?
- Weer een **gezellige gezinsmaaltijd**?
- Hulp bij het **douchen** voor uw moeder door een bekwame verzorgende?
- **Mantelzorg**ondersteuning?

Agathos is een reformatorische organisatie en biedt zorg en hulp aan iedereen die dat nodig heeft.

(010) 26 40 777
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos is onderdeel van Lelie zorggroep (leliezorggroep.nl).

Voordelig met het hele gezin in eigen sfeer naar zon, water en bergen?
Vanaf € 495,- per week staat uw **stacaravan in Oostenrijk** klaar.
Nederlandstalige kerkdiensten en animatieteam voor jong en oud.
Info: www.es-vakanties.nl
of bel: 055 3030083.

begrafenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken.
Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

ZELHEM, t.h. 4 pers. recr. bung.

Rustig gel., leuke omg. om te fietsen, wandelen en andere uitstapjes.
Meer info: jhoumes@solcon.nl

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding en psychologisch onderzoek aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

Herhaalde oproep!

De Vereniging tot het verstrekken van christelijk basisonderwijs op gereformeerde grondslag is voor haar scholen op zoek naar:

- ♦ **Een bovenschoolse administratief medewerk(st)er**
betreft een aanstellingsomvang van 30-40 uur - vanaf medio mei 2016
- ♦ **Een coördinator bovenbouw**
betreft de groepen 3 t/m 8 van de Sébaschool - vanaf schooljaar 2016/2017
- ♦ **Een IB-er bovenbouw**
betreft de groepen 3 t/m 8 van de Sébaschool - vanaf schooljaar 2016/2017
- ♦ **Invalleerkrachten**

Van de nieuwe collega's verwachten wij dat hij/zij:

- christelijk onderwijs op gereformeerde grondslag geeft;
- een positieve bijdrage levert aan de sfeer van de school;
- op een constructieve wijze meedenkt in de schoolontwikkeling;
- kan omgaan met leerlingen met een speciale onderwijsbehoefte;
- bij voorkeur kerkelijk verbonden is aan de (Oud) Gereformeerde Gemeenten (in Nederland).

Bent u geïnteresseerd in deze vacature?

- een vrijblijvend bezoek aan de scholen is mogelijk;
- inlichtingen worden graag verstrekt door de locatiedirecteur van de Sébaschool, de heer J.A. Zwerus, tel. 0344-644601 (school) of 0344-646346 (privé);
- sollicitatiebrieven kunnen tot uiterlijk D.V. 27 april 2016 worden gezonden aan de directeur-bestuurder van de VCOG: de heer G.R. van Leeuwen, Postbus 38, 4043 ZG Opheusden.

Lopende sollicitaties blijven gehandhaafd.

Onder de VCOG ressorteren de basisscholen:

Eben-Haëzer (Opheusden), Rehoboth (Opheusden) en Séba (Ochten)

Sorgh.nl
Thuis in zorg

Particuliere thuis **sorgh**

Gehandicapten **sorgh**

Trainingen voor de **sorgh**

Jeugd **sorgh**

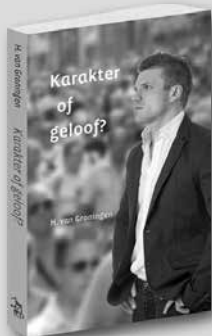
Ouderen **sorgh**

Sorgh biedt **flexibele identiteitsgebonden zorg** en begeleiding. Ons uitgangspunt is dat wij sorgh verlenen zoals wij zelf zorg zouden willen ontvangen.
Het welbevinden van de cliënten staat centraal.
Met ons uiterlijk, gedrag en werkwijze conformeren wij ons aan uw **identiteit**.

Sorgh.nl • Bijdorp Oost 5 • 2992 LA Barendrecht • 085 - 27 38 013 • info@sorgh.nl • www.sorgh.nl

Sorgh.nl is een onderdeel van zorgdetail bv

NIEUWE UITGAVEN - ZOJUIST VERSCHENEN

H. VAN GRONINGEN
Karakter of geloof?
 Kan een karakter een sta-in-de-weg zijn voor het geloof? Of kan het er juist een positieve invloed op hebben?
 107 blz. p.b. 33127342
11,50

M.H. KARELS-MEEUSE
Vorstelijke eenvoud
Het veelbewogen leven van prinses Maria Louise.
 Vertellingen over deze godvrezende prinses.
 151 blz. geb. 33127557
15,90

J.H. MAURITZ EN DS. L. TERLOUW
Van hart tot hart
Het pastorale gesprek.
 Dit boek biedt informatie, bezinning en duidelijke adviezen.
 148 blz. p.b. 33127564
14,90

DS. P. VAN RUITENBURG
Je kindje laten dopen
 Over de ernstige en rijke betekenis van Gods verbond, de Heilige Doop en wat we beloven.
 70 blz. geb. 33127588
9,90

Den Hertog uitgeverij

AL ONZE UITGAVEN ZIJN OOK IN UW BOEKHANDEL VERKRIJGBAAR
 Elzenkade 6 - Houten Tel. (030) 637 34 34 www.hertog.nl
 Postbus 150, 3990 DD Houten E-mail: boeken@hertog.nl info: www.uitgeverijdenhertog.nl

Annette van Maaren (Msc.)
 Reformatorisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
 Montfoort Gouda
 0348-558000 of 06-42504158
 www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

Te huur in Garderen:
 mooie ruime **vakantiebungalow**, grenzend aan het bos.
 V.a.g.v., 10 pers., wifi aanwezig,
www.bungalowgarderen.nl
 Voor info: 0180-313155
 of 06-38204213.

T.h. op de Hofstee in Nunspeet:
vakantiehuisje 2-6 personen
 incl. 3 fietsen. Tel. 0113-342999.

Te huur: 2-3 pers. gastenverblijf,
 Valkseweg 8 te **Barneveld**.
 Tel. 0342-412663.

Thuiszorg

‘Met de thuiszorg van Cedrah kan ik zo lang mogelijk in mijn eigen huis blijven wonen.’

Op sommige momenten in het leven is het fijn om hulp te krijgen. Of u nu tijdelijk ondersteuning nodig heeft of hulp voor een langere periode, met thuiszorg vanuit één van de locaties van Cedrah bent u verzekerd van de beste zorg in uw vertrouwde omgeving.

Als het huishouden op een bepaald moment (te) zwaar voor u wordt, kunnen onze medewerkers u daarbij helpen. We verlenen ondersteuning bij de persoonlijke verzorging, helpen bij medicijngebruik en verplegen bij u thuis. Ook bieden we professionele hulp bij dementie, zodat het mogelijk is om lang(er) in de vertrouwde omgeving te blijven wonen. Door nauwe samenwerking met ziekenhuizen, specialisten en huisartsen kan Cedrah u de juiste zorg en ondersteuning bieden.

Meer informatie?
 Bel naar 0118 67 66 00,
 mail naar zip-info@cedrah.nl
 of ga naar cedrah.nl.

Cedrah biedt wonen, zorg en diensten aan ouderen die bewust kiezen voor een organisatie met een reformatorisch identiteitsprofiel. Cedrah gaat uit van de Gereformeerde Gemeenten in Zeeland en Zuid-Holland en de Christelijke Gereformeerde Kerken in Rotterdam en omgeving.

Cedrah
 Wonen · Zorg · Diensten

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Voor iedere gelegenheid
www.KleinKleding.nl
Bezoek onze winkels in
Sliedrecht - Zierikzee

T.h.: vrijstaande woning ZEELAND,
omgeving Goes. Vrij gelegen.
Voor 1 of 2 echtparen. 11 t/m 22 juli.
Tel. 06-81118094.

**Mooie zelfstandige woonruimte in
Veenendaal te huur, voor 1 persoon.**
Woonoppervlakte 40 vierkante meter.
Tel. 06-49497136.

HUIB RUIJGROK
ERFRECHT & NALATENSCHAPPEN

Juridisch advies en administratieve
en praktische hulp bij:

- nalatenschappen
- testamenten
- erfbelasting
- bewind en executiele

Burg. Houtkoperweg 7 4033 BJ Lienden
T 0344 745 104 M 06 19452290
info@huibruijgrok.nl www.huibruijgrok.nl

**D.V.
6 MEI**

THEMADAG
Christenen in
én voor Israël

- Ger. Gem. te Hardinxveld Giessendam (Brooshoofdstraat 32).
- M.m.v. Israëlwerker **M.L. Dekker** en **ds. W. Silfhout**
- Forumdiscussie
- 10.00 uur – 14.30 uur (inloop 9.30 uur)
- Pauze met gratis koffie/thee, soep en belegde broodjes
- Kosten: € 7,50 incl. lunch (studenten: € 5,-)

Voor het uitgebreide programma zie www.dep-israel.nl
Graag van tevoren aanmelden via onze website
of tel. 0348-489929.

DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL
UITGAANDE VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Verkooftafel
met boeken en
Israëlproducten!

HARTELIJK WELKOM!

Boekhandel
De ZONNEBLOEM
Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

Heel veel Aanbiedingen!
www.deroo boeken.nl
078-6124081

DE CAPELINE
hoeden

Arita Lighthart Schenk
06 83448023
Kerkweg 127
2941 BJ Lekkerkerk

Geopend:

vrijdag 9.00-16.00 uur
en 19.00-21.00 uur
zaterdag 13.00-17.00 uur

www.decapeline.nl

Colofon

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Redacteur:
ds. B. Labee

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E gjvanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties, kerknieuws
(m.u.v. beroepingswerk) en berichten

redactie-secretaris: J.J. Verhage

Kloosplantsen 131
2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865
F 0180-423583

E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgeven kerkdiensten
en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
F 0348-483599
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan
Verloop drukkerij,

postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
T 078-6912899, F 078-6919536
E saambinder@verloop.nl
Advertenties dienen uiterlijk
donderdag vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,15 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
F 0348-483599
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden
IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.

De Saambinder-abonnementen te
Woerden.

Abonnementsprijzen
(bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 13,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 26,- per jaar + extra portokosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
E purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aan-
sprakelijkheid betreffende de inhoud van
de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

Ds. Labee over: Bekendmaking met de naam HEERE

In Exodus 6 vers 2 zegt de HEERE dat Hij aan Abraham, Izak en Jakob verscheen als God de Almachtige. Daarbij klinken die woorden: 'doch met Mijn Naam HEERE ben Ik hun niet bekend geweest'. Toch komt de naam HEERE in acht-en-negentig verzen voor tussen Genesis 17 vers 1 en Exodus 6 vers 2. Hoe moet ik dat verstaan?

Heere en HEERE

In het Oude Testament lezen we vele malen de naam Heere (met één hoofdletter) die erop wijst dat God 'Eigenaar' of 'Machthebber' is. Maar we lezen ook heel vaak de naam HEERE (met vijf hoofdletters). Voor het eerst vinden we dat in Genesis 2 vers 4. Onze kanttekenaren hebben erbij geschreven: 'Na de voleinding van het werk der schepping wordt hier allereerst God de Naam van JEHOVAH gegeven, betekende de Zelfstandige, Zelfwezende, van Zichzelf zijnde van eeuwigheid tot eeuwigheid, en de Oorsprong of Oorzaak van het wezen aller dingen; waarom ook deze Naam de waren God alleen toekomt. Onthoud dit eens voor al: waar gij voortaan het woord HEERE met grote letters geschreven vindt, dat aldaar in het Hebreeuws het woord JEHOVAH of korter JAH staat' (nr. 7). Vanuit Exodus horen we dat de Heere Zichzelf openbaart aan Mozes met deze Naam als de 'Ik zal zijn Die Ik zijn zal'. Dit betekent, dat God, Die Mozes zendt, eeuwig is in Zijn Wezen, getrouw in Zijn beloften en almachtig in de uitvoering ervan.

Maar als we zo nadrukkelijk lezen dat de HEERE Zichzelf pas bij Mozes met deze Naam openbaarde, waarom lezen we vele malen daarvoor in de Heilige Schrift al de grootste Naam van God met vijf hoofdletters?

Verklaring

Er zijn heel wat verklaringen bedacht voor deze schijnbare tegenstelling. Sommigen menen dat het vragenderwijs gelezen moet worden. Dan zou het een retorische vraag zijn waaruit duidelijk moet worden dat de God Die Zich aan Mozes openbaart, beslist geen andere is dan Die Zich aan de aartsvaders heeft doen kennen. Een andere gangbare uitleg is dat de schrijver van de eerste Bijbelboeken, Mozes, geïnspireerd door Gods Geest, achteraf de naam HEERE op vele plaatsen heeft neergeschreven, zonder dat die Naam aan de aartsvaders bekend was. Het liefst houden we toch vast aan de kanttekening (nr. 4 op Exodus 6). Daar lezen we: 'God de Heere wil hier zeggen, dat deze Zijn Naam Jehovah, en hetgeen dat die Naam betekent, tot nog toe hun zo wel niet bekend was als het hun voortaan zou bekendgemaakt worden, door de dadelijke vervulling van Zijn beloften, bijzonderlijk van de wonderbare verlossing uit Egypte en invoering in het land van beloften. Anderszins heeft God Zichzelf allang vóór deze JEHOVAH genoemd, en bij deze Naam Zijn beloften verzekerd, als te zien is Gen. 2:4, 7, 8, 9; 15:7; 26:24; 28:12, enz.'

Ook Calvijn volgt in zijn Bijbelcommentaar dit spoor als we lezen: 'Maar hoewel Hij uiteenzet welke weldaden Hij hun (Abraham, Izak en Jacob, BL) deed toekomen, toch ontkent Hij dat Hij aan hen bekend is geweest met Zijn Naam HEERE; waarmee Hij te kennen geeft dat Hij nu aan hun nakomelingen de heerlijkheid van Zijn Godheid op een meer luisterrijke wijze bekend maakt'.

Zielservaring

Graag geven we tenslotte door wat de Bijbelverklaarder Dächsel - in dezelfde lijn - erover schrijft. 'De Heere wil hiermede (Exodus 6:2) niet zeggen, dat de aartsvaders alle zielservaring hebben gemist van de naam Jehova, maar dat zij niet hebben gedeeld in de volle openbaring van die Naam. Opvoedend gaat God met Zijn volk, met Zijn Kerk te werk, ook in en door de openbaring van Zijn heerlijk en heilig Wezen'. Zullen we voor eigen hart en leven eens onderzoeken wat de Heere van Zijn Naam heeft geopenbaard aan onze ziel? Daardoor maakt Hij, om Jezus' wil, toch iets bekend van Zijn Wezen?

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van 'De Saambinder' kun jij/kunt u mailen naar b.labee@kliksafe.nl of opsturen naar Kerkewijk 115a, 3904 JA VEENENDAAL. Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor al onze lezers, volgt publicatie in een nummer van 'De Saambinder'.

Graag wel wat geduld, er liggen inmiddels ruim zeventig (!) vragen te wachten.